

УДК 336.76.

DOI 10.37749/2308-9639-2026-1(277)-7

М. М. ГОРДОВ,

аспірант Науково-дослідного інституту приватного права
і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України
(науковий керівник – к. ю. н., ст. досл. Т. Попович)

САМОРЕГУЛЮВАННЯ В АРХІТЕКТУРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УРБАНІСТИКИ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ

У статті досліджується саморегулювання в архітектурній діяльності як інструмент забезпечення соціальної відповідальності урбаністики в умовах цифрової трансформації. Обґрунтовується, що в цифрову епоху архітектурна діяльність виходить за межі суто техніко-проектної сфери та набуває публічно значущого характеру, безпосередньо впливаючи на якість життя населення, безпеку, інклюзивність і сталий розвиток міського середовища. Проаналізовано правову природу та зміст основних механізмів контролю діяльності самоврядних об'єднань у сфері архітектурної діяльності, спрямованих на дотримання стандартів якості, безпеки та доступності забудови. Особливу увагу приділено ролі Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва як інструменту цифрової прозорості, підзвітності та професійного контролю, а також механізмам професійної атестації й сертифікації фахівців будівельної галузі.

Виявлено проблеми декларативності окремих правових інструментів саморегулювання, зокрема залучення саморегулювних організацій до ліцензування господарської діяльності, та окреслено напрями їх удосконалення з урахуванням цифрових технологій. Зроблено висновок, що ефективне поєднання державного регулювання, професійного саморегулювання та цифрових інструментів контролю є необхідною умовою формування соціально відповідального та сталого міського середовища.

Ключові слова: саморегулювання; архітектурна діяльність; урбаністика; соціальна відповідальність; цифровізація; саморегулювні організації; Єдина державна електронна система у сфері будівництва; професійна атестація; містобудівна діяльність.

Стрімка цифровізація суспільних процесів суттєво трансформує підходи до формування та розвитку міського простору, актуалізуючи питання соціальної відповідальності урбаністики як комплексного явища, що поєднує архітектурну, правову, економічну та соціокультурну складові. У цифрову епоху архітектурна діяльність дедалі більше виходить за межі суто техніко-проектних рішень, набуваючи рис публічно значущої практики, здатної безпосередньо впливати на якість життя населення, екологічну безпеку, інклюзивність

міського середовища та реалізацію прав людини.

В умовах ускладнення містобудівних процесів і зростання ролі цифрових інструментів (BIM-технологій, електронних містобудівних кадастрів, платформ участі громадськості, алгоритмічного проектування) традиційні механізми державного регулювання не завжди забезпечують належний рівень гнучкості, оперативності та відповідності суспільним очікуванням. У зв'язку з цим особливого значення набуває саморегулювання

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

в архітектурній діяльності як форма професійної організації та відповідальності, що ґрунтується на етичних стандартах, професійній автономії та колективному контролю якості.

Саморегулювання архітектурної діяльності розглядається не лише як інструмент оптимізації професійної практики, а й як важливий механізм забезпечення соціальної відповідальності урбаністики, спрямований на узгодження приватних інтересів суб'єктів архітектурної діяльності з публічними інтересами територіальних громад. У цифрову епоху цей механізм набуває нових вимірів, зокрема через використання цифрових платформ професійного контролю, відкритості даних, залучення громадськості до оцінювання проектних рішень та підвищення прозорості містобудівних процесів.

Наукове осмислення ролі саморегулювання в архітектурній діяльності як інструменту забезпечення соціальної відповідальності урбаністики, визначення його правової природи, меж і потенціалу в умовах цифрової трансформації зумовлює необхідність комплексного аналізу взаємодії державного регулювання, професійного саморегулювання та цифрових технологій у формуванні соціально орієнтованого та сталого міського середовища.

У контексті наукового осмислення саморегулювання в архітектурній діяльності базовою основою стали напрацювання таких учених, які досліджували питання публічного та приватного регулювання у сфері містобудування, професійного самоврядування та стандартів безпеки у будівництві. У вітчизняній науці питання саморегулювання та містобудівного контролю розробляли В. Терещук (публічне адміністрування та делеговані повноваження) [1, с. 388-391], І. Ярошук (правове регулювання будівельної діяльності) [2, с. 49], С. Бевз (адміністративно-правові режими) [3, с. 113-123], Я. Барибіна (саморегулювання у сферах з підвищеним ризиком) [4, с. 74-79], В. Ермоленко (містобудівне право) [5, с.], О. Долгий (професійне самоврядування) [6, с. 37], а також інші дослідники, чії праці

мають значення для цифрової трансформації саморегулювання та які розглядали ефективність професійного контролю та електронних систем управління [7, с. 240-245; 8, 292-297; 9; 10, с. 40-43].

Міжнародно-правовим підґрунтям цього дослідження стали ряд нормативно-правових: Директива 2014/24/ЄС про державні закупівлі; Директива 2010/31/ЄС про енергоефективність будівель; Модельний будівельний кодекс США (International Building Code, IBC); Стандарти ANSI та AIA у сфері архітектурної практики; Німецький закон HOAI (Honorarordnung für Architekten und Ingenieure); Французький Code de l'urbanisme. Ці акти демонструють різні підходи до професійного саморегулювання, формування будівельних стандартів і цифрових кадастрів. Зазначені джерела дозволяють поглибити розуміння правових механізмів контролю та місця саморегулювання в системі забезпечення соціальної відповідальності урбаністики у цифрову епоху.

Метою цієї статті є з'ясування можливостей оцінювання правових механізмів контролю діяльності самоврядних об'єднань у сфері архітектурної діяльності крізь призму стандартів, спрямованих на забезпечення якості, безпеки та доступності забудови, а також на впровадження принципу соціальної відповідальності у відповідній сфері (далі – механізми контролю). У зв'язку з цим у статті здійснено аналіз основних правових механізмів, покликаних забезпечити соціальну відповідальність урбаністики в умовах цифрової епохи.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання, зокрема аналіз і синтез, індукція та дедукція, системний та функціональний методи, а також формально-юридичний, порівняльно-правовий, інтерпретаційно-правовий методи та метод правового моделювання, що у сукупності дали змогу комплексно дослідити правові механізми контролю діяльності самоврядних об'єднань у сфері архітектурної діяльності в умовах цифрової епохи.

Виклад статті. До самоврядних об'єднань у сфері архітектурної діяльності, які застосовують вказані механізми контролю можна віднести: саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності (Всеукраїнська громадська організація «Гільдія проєктувальників у будівництва» за напрямом професійної діяльності інженерів-проєктувальників (далі – СРО ВУГІП) [11]; Національна спілка архітекторів України за напрямом професійної діяльності архітекторів (далі – СРО НСАУ) [12]; Всеукраїнська громадська організація «Асоціація експертів будівельної галузі» за напрямом професійної діяльності експертів (далі – СРО ВГО «Асоціація експертів») [13]; Всеукраїнська громадська організація «Гільдія інженерів технічного нагляду за будівництвом об'єктів архітектури» за напрямом професійної діяльності інженерів технічного нагляду (далі – СРО ГТН) [14]; Асоціація «Експертні організації України» за напрямом підприємницької діяльності експертних організацій (далі – СРО АЕОУ) [15]; професійні спілки (Профспілка працівників будівництва і промисловості будівельних матеріалів України (ПРОФБУД) [16]; інші самоврядні об'єднання у відповідній сфері (Громадська спілка «Міждержавна гільдія інженерів-консультантів» -- ГС «МГІК» [17]) тощо.

Основними нормативно-правовими актами, якими закріплено механізми контролю є закони України від 20.05.1999 № 687-XIV «Про архітектурну діяльність» (далі – Закон № 687-XIV) [18], від 17.02.2011 № 3038-VI «Про регулювання містобудівної діяльності» (далі – Закон № 3038-VI) [19], від 02.03.2015 № 222-VIII «Про ліцензування видів господарської діяльності» (далі – Закон № 222-VIII) [20], від 16.11.1992 № 2780-XII «Про основи містобудування» (далі – Закон № 2780-XII) [21], від 22.03.2012 № 4572-VI «Про громадські об'єднання» (далі – Закон № 4572-VI), від 15.09.1999 № 1045-XIV [22] «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» (далі – Закон № 1045-XIV) [23], «Про акредитацію органів з оцінки відповідності» [24] та Кодекс законів про працю України (далі – КЗпПУ) [25].

Аналіз норм відповідних законодавчих актів дає підстави виокремити основні правові механізми контролю діяльності самоврядних об'єднань у сфері архітектурної діяльності, спрямовані на забезпечення якості, безпеки та доступності забудови, а також реалізацію принципу соціальної відповідальності в умовах цифровізації. До таких механізмів належать: функціонування та використання Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва (далі – ЄДЕССБ, електронна система) як інструменту цифрової прозорості та підзвітності; проведення професійної атестації та сертифікації фахівців будівельної галузі з метою гарантування належного рівня професійної компетентності; залучення членів саморегулівних організацій до процедур ліцензування господарської діяльності; прийняття та застосування правил і стандартів підприємницької й професійної діяльності, а також професійних стандартів, орієнтованих на дотримання суспільно значущих інтересів; участь у здійсненні заходів державного архітектурно-будівельного контролю (далі – Держархбудконтроль); участь у процедурах громадського обговорення (громадських слуханнях) як форми врахування інтересів територіальних громад; участь у розробленні проєктів нормативно-правових актів у сфері містобудівної діяльності.

Поряд з цими основними механізмами існують й інші механізми, як правило є менш ефективні у питанні контролю за стандартами, спрямованими на забезпечення якості, безпеки та доступності забудови, впровадження у відповідній сфері принципу соціальної відповідальності.

Використання Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва

Одним із найбільш ефективних правових механізмів контролю діяльності самоврядних об'єднань у сфері архітектурної діяльності є використання Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва (далі – ЄДЕССБ, електронна система). Вона є складовою містобудівного кадастру – державної або комунальної системи зберігання та використання геопросторових даних про

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

територію, адміністративно-територіальні одиниці, екологічні та інженерно-геологічні умови, будівельну діяльність, а також інформаційних ресурсів будівельних норм і правил, що слугують задоволенню інформаційних потреб у плануванні територій та здійсненні будівництва і формуванню галузевої складової державних геоінформаційних ресурсів (ч. 1 ст. 22 Закону України № 3038-VI).

Відповідно до частин першої–п'ятої статті 22-1 Закону № 3038-VI, ЄДЕССБ є єдиною інформаційно-комунікаційною системою у складі містобудівного кадастру, що забезпечує створення, збирання, внесення, накопичення, обробку, використання, розгляд, зберігання, захист, облік і надання інформації у сфері будівництва, а також електронну взаємодію між фізичними та юридичними особами, органами державної влади, органами місцевого самоврядування та центрами надання адміністративних послуг з метою отримання визначених законом адміністративних послуг. Структурно електронна система складається з Реєстру будівельної діяльності, електронного кабінету користувача та порталу електронної системи. Держателем ЄДЕССБ є Міністерство розвитку громад та територій України, а технічним адміністратором – Державне підприємство «Адміністратор містобудівного кадастру на державному рівні» [26].

ЄДЕССБ функціонує на засадах автоматизації процесів обігу інформації у сфері будівництва, доступності та зручності отримання послуг, прозорості надання адміністративних послуг, обов'язковості внесення визначених законом відомостей та змін до них, відкритості й доступності інформації, презумпції достовірності даних, гарантування їх об'єктивності, актуальності, повноти й захищеності, відповідальності суб'єктів за достовірність внесеної інформації, законності її обробки, а також автоматизованої фіксації всіх дій користувачів і розподільного зберігання даних з метою забезпечення їх цілісності. Порядок функціонування та ведення ЄДЕССБ визначено Порядком, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 року № 681.

Реєстр будівельної діяльності як компонент електронної системи забезпечує облік і зберігання інформації, перелік якої встановлено частиною першою статті 22-2 Закону № 3038-VI, зокрема відомостей про професійну атестацію виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, експертні організації, результати експертизи проектної документації, а також дані про об'єкти будівництва та закінчені будівництвом об'єкти. З використанням Реєстру будівельної діяльності створюються електронні документи та здійснюються юридично значущі дії, передбачені частиною другою статті 22-2 Закону № 3038-VI, зокрема оформлюються кваліфікаційні сертифікати, приймаються рішення щодо допуску до професійної атестації, формуються звіти про результати експертизи проектної документації та експертні оцінки проектів повторного використання. Користувачами електронної системи, відповідно до частини сьомої статті 22-2 Закону № 3038-VI, є, зокрема, саморегультивні організації у сфері архітектурної діяльності та органи з сертифікації персоналу, акредитовані відповідно до законодавства. Доступ користувачів до ЄДЕССБ забезпечується через електронний кабінет, який слугує інструментом електронної взаємодії та використовується, серед іншого, для подання і отримання документів у електронній формі, пов'язаних із проведенням професійної атестації та внесенням відомостей до Реєстру будівельної діяльності (ст. 22-3 Закону № 3038-VI). Доступ до електронного кабінету здійснюється через портал електронної системи (ст. 22-4 Закону № 3038-VI).

Саморегультивні організації у сфері архітектурної діяльності є неприбутковими добровільними об'єднаннями фізичних та юридичних осіб, які в установленому порядку набули відповідного статусу (ст. 1 Закону № 687-XIV). Такий статус вони набувають з моменту реєстрації центральним органом виконавчої влади шляхом внесення відповідних відомостей до ЄДЕССБ. Саморегультивні організації можуть здійснювати професійну атестацію фахівців та залучатися до процедур

ліцензування господарської діяльності на підставі делегованих повноважень. Отже, використання ЄДЕССБ та її компонентів забезпечує ефективний контроль з боку саморегульованих організацій за рівнем професійної компетентності фахівців, які здійснюють архітектурну та будівельну діяльність, а також за якістю експертних процедур у сфері проектування та будівництва. Саме цифрова фіксація, прозорість і простежуваність відповідних процесів створюють необхідні передумови для дотримання стандартів якості, безпеки та доступності забудови й реалізації принципу соціальної відповідальності у сфері сучасної урбаністики.

Проведення професійної атестації та сертифікації фахівців будівельної галузі

Важливим правовим механізмом контролю діяльності самоврядних об'єднань у сфері архітектурної діяльності є проведення професійної атестації та сертифікації фахівців будівельної галузі. Як зазначалося вище, на підставі делегованих повноважень саморегульовані організації можуть здійснювати професійну атестацію виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури. Відповідно до статті 17 Закону України «Про архітектурну діяльність» № 687-XIV, відповідальні виконавці таких робіт (послуг) підлягають обов'язковій професійній атестації. Перелік видів робіт (послуг) та порядок її проведення визначаються Кабінетом Міністрів України. Професійна атестація здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері архітектури, або саморегульованими організаціями у сфері архітектурної діяльності, яким у встановленому порядку делеговано відповідні повноваження. Набуття або припинення таких повноважень підлягає обов'язковій фіксації в Єдиній державній електронній системі у сфері будівництва.

До професійної атестації допускаються особи, які мають вищу освіту за відповідним напрямом, відповідають кваліфікаційним вимогам і мають стаж роботи за фахом не менш як три роки. За результатами атестації видається кваліфікаційний сертифікат, що

підтверджує право на виконання визначених видів робіт (послуг). Право на здійснення професійної діяльності виникає з дня внесення відповідного запису до Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва.

Кваліфікаційний сертифікат засвідчує відповідність виконавця професійним стандартам або кваліфікаційним характеристикам і діє на всій території України. Сертифіковані фахівці несуть персональну відповідальність за результати своєї діяльності, дотримання вимог законодавства, будівельних норм, стандартів і правил, а також можуть бути позбавлені кваліфікаційного сертифіката у встановленому порядку.

До видів робіт (послуг), виконавці яких підлягають професійній атестації, належать, зокрема, розроблення містобудівної документації, архітектурне та інженерно-будівельне проектування, експертиза і технічне обстеження у будівництві, технічний нагляд, технічна інвентаризація об'єктів нерухомого майна. Їх виконання забезпечується сертифікованими архітекторами, інженерами-проектувальниками, експертами та інженерами технічного нагляду за відповідними спеціалізаціями, що узгоджується з положеннями професійних стандартів, внесених до Реєстру кваліфікацій Національним агентством кваліфікацій.

Окремим елементом цього механізму є сертифікація персоналу в акредитованих органах з сертифікації відповідно до Закону України «Про акредитацію органів з оцінки відповідності». Згідно з частиною дев'ятнадцятою статті 17 Закону № 687-XIV особи, які отримали відповідні сертифікати та включені до ЄДЕССБ, прирівнюються до виконавців, що пройшли професійну атестацію. Наразі це стосується, зокрема, інженерів-консультантів, сертифікація яких здійснюється за стандартом ДСТУ EN ISO/IEC 17024:2019 із дотриманням вимог, погоджених з Міністерством розвитку громад та територій України. Таким чином, професійна атестація та сертифікація фахівців будівельної галузі, поєднані з обов'язковою цифровою фіксацією результатів у ЄДЕССБ, формують ефективний

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

механізм превентивного та поточного контролю. Вони забезпечують належний рівень професійної компетентності виконавців, підзвітність і персональну відповідальність, що є необхідною умовою дотримання стандартів якості, безпеки та доступності забудови й реалізації принципу соціальної відповідальності у сфері сучасної урбаністики.

Залучення саморегулівних організацій до ліцензування господарської діяльності їх членів

Відповідно до частини четвертої статті 16-1 Закону України «Про архітектурну діяльність» № 687-XIV саморегулівні організації у сфері архітектурної діяльності можуть на підставі делегованих повноважень, зокрема, залучатися до процедур ліцензування господарської діяльності членів саморегулівної організації. Згідно з частиною першою статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» № 222-VIII ліцензуванню підлягає, серед іншого, такий вид господарської діяльності, як будівництво об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, за переліком видів робіт, визначеним Кабінетом Міністрів України, з урахуванням особливостей, установлених Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності».

Водночас у сучасних умовах правове регулювання залучення саморегулівних організацій до ліцензування у сфері будівництва має переважно декларативний характер. Зокрема, в умовах дії воєнного стану в Україні ліцензування зазначеного виду господарської діяльності фактично не здійснюється, що зумовлено як відсутністю належного нормативно-правового врегулювання відповідної процедури, так і відсутністю зареєстрованих саморегулівних організацій у сфері архітектурної діяльності за напрямом підприємницької діяльності з будівництва об'єктів класів наслідків СС2 та СС3.

Крім того, єдиною саморегулівною організацією, зареєстрованою в Єдиній державній електронній системі у сфері будівництва за напрямом саме підприємницької діяльності, є СРО АЕОУ, яка об'єднує суб'єктів

господарювання (експертні організації), що здійснюють експертизу проектної документації на будівництво. Водночас відповідно до Закону № 222-VIII такий вид господарської діяльності не належить до ліцензованих.

Таким чином, попри нормативне закріплення можливості залучення саморегулівних організацій у сфері архітектурної діяльності до ліцензування господарської діяльності їх членів, відповідний механізм на практиці не функціонує. Це свідчить про розрив між законодавчою моделлю саморегулювання та реальним станом її імплементації, що істотно знижує потенціал цього інституту як інструменту контролю за дотриманням стандартів якості, безпеки та соціальної відповідальності у сфері будівельної діяльності. Запуск механізму залучення саморегулівних організацій до ліцензування господарської діяльності після припинення дії воєнного стану потребуватиме комплексного нормативного та інституційного оновлення. Йдеться, зокрема, про відновлення та деталізацію процедур ліцензування будівництва об'єктів класів наслідків СС2 і СС3, створення та реєстрацію саморегулівних організацій за відповідним напрямом підприємницької діяльності, а також чітке визначення обсягу і меж делегованих їм повноважень із забезпеченням ефективного державного нагляду. За умови належної цифрової інтеграції таких процедур з ЄДЕССБ цей механізм може набути значного потенціалу як інструмент підвищення якості, безпеки та соціальної відповідальності будівельної діяльності у післявоєнний період.

Висновки. Дієвість саморегулювання в архітектурній діяльності як інструменту забезпечення соціальної відповідальності урбаністики у цифрову епоху доцільно оцінювати крізь призму правових механізмів контролю діяльності самоврядних об'єднань у сфері архітектурної діяльності, спрямованих на дотримання стандартів якості, безпеки та доступності забудови, а також на впровадження принципу соціальної відповідальності.

Аналіз норм розглянутих нормативно-правових актів свідчить про те, що чинним законодавством України в умовах цифровізації формально закріплено низку таких

механізмів контролю, зокрема: використання Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва; проведення професійної атестації та сертифікації фахівців будівельної галузі; залучення саморегульованих організацій до ліцензування господарської діяльності їх членів; прийняття правил і стандартів підприємницької та професійної діяльності та професійних стандартів; участь у заходах державного архітектурно-будівельного контролю; участь у громадських обговореннях (громадських слуханнях); участь у розробленні проєктів нормативно-правових актів.

Водночас результати дослідження дають підстави для висновку, що окремі з указаних механізмів мають декларативний характер або не забезпечені належним нормативним та інституційним підґрунтям для їх ефективної реалізації на практиці. У зв'язку з цим удосконалення законодавчого регулювання у сфері саморегулювання архітектурної діяльності потребує не лише формального закріплення відповідних інструментів, а й забезпечення їх реальної функціональності, прозорості та інтеграції з цифровими інструментами контролю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Терещук В. В. Правовий статус суб'єктів, які здійснюють публічне адміністрування в Україні. Правові засади організації та здійснення публічної влади : зб. тез III Міжнар. наук.-практ. конф. (Хмельницький, 28 лют. – 02 берез. 2020 р.) / ХУУП ім. Л. Юзькова. Хмельницький, 2020. С. 388–391.
2. Ярошук І. В. Адміністративно-правове регулювання будівельної галузі через впровадження єдиної державної електронної системи. Публічне право. 2023. № 1 (49). С. 41–47.
3. Бевз С. І. Адміністративно-правові режими у сфері господарської діяльності. Проблеми законності. 2019. № 146. С. 113–123.
4. Барібіна Я. О. Управління стійким розвитком в умовах невизначеності. Науковий вісник ПУЕТ. Серія «Економічні науки». 2019. № 3 (81). С. 74–79.
5. Єрмоленко В. М. Містобудівне право в системі права України. Право. Людина. Довкілля. 2019. Вип. 10. № 4. С. 85–94.
6. Долгий О. О. Професійне самоврядування в Україні: мета, ознаки, законодавче забезпечення. Innovative Educational Technologies: European Experience and its Application in Training in Economics and Management. Internship. Riga: Baltic Research Institute of Transformation Economic Area Problems, 2020. 84 p.
7. Сова В. Г. Особливості реалізації державної політики у сфері архітектури та будівельного інспектування органами публічної влади на місцевому рівні. Інтеграція науки та практики управління в умовах соціокультурних трансформацій: зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. (25 квітня 2025 року, м. Полтава). м. Полтава: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2025. 692 с., С. 240–245.
8. Гончаренко О. М. Саморегулювання цифрової економіки в умовах правового режиму воєнного стану: кодекси етики. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. № 1 (83). С. 292–297.
9. Шевчук Е. Г. Безконтактні адміністративні послуги у сфері державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Запоріжжя, 2020. 195 с.
10. Доронін І. М. Самоорганізація як регулятор. Інтернет речей: проблеми правового регулювання та впровадження: Матеріали III наук.-практ. конф., 21 лист. 2019 р., м. Київ. / Упоряд.: В. М. Фурашев, С. О. Дорогих, С. Ю. Петраєв. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2019. 180 с. С. 40–43.
11. Вебсайт Всеукраїнської громадської організації «Гільдія проєктувальників у будівництві». URL: vugip.org.ua/ (дата звернення 01.01.2026).

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО

12. Вебсайт Всеукраїнської громадської організації «Національна спілка архітекторів України». URL: nsau.org/ (дата звернення 01.01.2026).
13. Вебсайт Всеукраїнської громадської організації «Асоціація експертів будівельної галузі». URL: budex.org.ua/ (дата звернення 01.01.2026).
14. Вебсайт Всеукраїнської громадської організації «Гільдія інженерів технічного нагляду за будівництвом об'єктів архітектури». URL: gitn.org.ua/ (дата звернення 01.01.2026).
15. Вебсайт Асоціації «Експертні організації України». URL: aeu.in.ua/ (дата звернення 01.01.2026).
16. Вебсайт Профспілки працівників будівництва і промисловості будівельних матеріалів України. URL: profbud.org.ua/ (дата звернення 01.01.2026).
17. Вебсайт Громадської спілки «Міждержавна гільдія інженерів-консультантів». URL: icseg.com.ua/ (дата звернення 01.01.2026).
18. Про архітектурну діяльність: Закон України від 20.05.1999 № 687-XIV // Відомості Верховної Ради України. 1999. № 31. Ст. 246.
19. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 34. Ст. 343.
20. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2015. № 23. Ст. 158.
21. Про основи містобудування: Закон України від 16.11.1992 № 2780-XII // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 18. Ст. 224.
22. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 1. Ст. 1.
23. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.1999 № 1045-XIV // Відомості Верховної Ради України. 1999. № 45. Ст. 397.
24. Про акредитацію органів з оцінки відповідності: Закон України від 17.05.2001 № 2407-III // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 32. Ст. 170.
25. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 // Відомості Верховної Ради УРСР. 1971. Додаток до № 50.
26. Вебсайт Державного підприємства «Адміністратор містобудівного кадастру на державному рівні». URL: mbkd.gov.ua/ (дата звернення 01.01.2026).

REFERENCES

1. Tereshchuk V. V. Legal status of entities that carry out public administration in Ukraine. Legal principles of organization and exercise of public power: collection of theses of the III International Scientific and Practical Conference (Khmelnitskyi, February 28 – March 2, 2020) / L. Yuzkov State University of Construction and Public Administration. Khmelnytskyi, 2020. pp. 388–391.
2. Yaroschuk I. V. Administrative and legal regulation of the construction industry through the implementation of a single state electronic system. Public law. 2023. No. 1 (49). pp. 41-47.
3. Bevz S. I. Administrative and legal regimes in the sphere of economic activity. Problems of legality. 2019. No. 146. pp. 113-123.
4. Barybina Ya. O. Sustainable development management in conditions of uncertainty. PUET scientific bulletin. Economic sciences series. 2019. No. 3 (81). P. 74-79.
5. Ermolenko V. M. Urban planning law in the legal system of Ukraine. Law. Man. Environment. 2019. Issue 10. No. 4. P. 85-94.
6. Dolgiy O. O. Professional self-government in Ukraine: goal, features, legislative support. Innovative Educational Technologies: European Experience and its Application in Training in Economics and Management. Internship. Riga: Baltic Research Institute of Transformation Economic Area Problems, 2020. 184 p.

7. Sova V. G. Peculiarities of implementing state policy in the field of architecture and building inspection by public authorities at the local level. Integration of science and practice of management in conditions of socio-cultural transformations: collection of materials of the III International Scientific-Practical Conf. (April 25, 2025, Poltava). Poltava: Publishing House «LNU named after Taras Shevchenko», 2025. 692 p., pp. 240-245.

8. Goncharenko O. M. Self-regulation of the digital economy in conditions of the legal regime of martial law: codes of ethics. Scientific Bulletin of the Uzhgorod National University. Series: Law. 2024. No. 1 (83). pp. 292-297.

9. Shevchuk E. G. Contactless administrative services in the sphere of state architectural and construction control and supervision: dissertation ... candidate of legal sciences: 12.00.07. Zaporizhzhia, 2020. 195 p.

10. Doronin I. M. Self-organization as a regulator. Internet of Things: problems of legal regulation and implementation: Materials of the III scientific-practical conference, November 21, 2019, Kyiv. / Compiled by: V. M. Furashev, S. O. Dorogych, S. Yu. Petryaev. Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Publishing House «Polytechnics», 2019. 180 p. P. 40-43.

11. Website of the All-Ukrainian public organization «Guild of Designers in Construction». URL: vugip.org.ua/ (access date 01.01.2026).

12. Website of the All-Ukrainian public organization «National Union of Architects of Ukraine». URL: nsau.org/ (access date 01.01.2026).

13. Website of the All-Ukrainian Public Organization «Association of Experts in the Construction Industry». URL: budex.org.ua/ (access date 01.01.2026).

14. Website of the All-Ukrainian Public Organization «Guild of Engineers for Technical Supervision of the Construction of Architectural Objects». URL: gitn.org.ua/ (access date 01.01.2026).

15. Website of the Association «Expert Organizations of Ukraine». URL: aeu.in.ua/ (access date 01.01.2026).

16. Website of the Trade Union of Construction and Building Materials Industry Workers of Ukraine. URL: profbud.org.ua/ (access date 01.01.2026).

17. Website of the Public Union «Interstate Guild of Consulting Engineers». URL: iceg.com.ua/ (access date 01.01.2026).

18. On architectural activity: Law of Ukraine dated 20.05.1999 No. 687-XIV // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1999. No. 31. Art. 246.

19. On regulation of urban planning activity: Law of Ukraine dated 17.02.2011 No. 3038-VI // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2011. No. 34. Art. 343.

20. On licensing of types of economic activity: Law of Ukraine dated 02.03.2015 No. 222-VIII // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2015. No. 23. Art. 158.

21. On the basics of urban planning: Law of Ukraine dated 16.11.1992 No. 2780-XII // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1993. No. 18. Art. 224.

22. On public associations: Law of Ukraine dated 22.03.2012 No. 4572-VI // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2013. No. 1. Art. 1.

23. On trade unions, their rights and guarantees of activity: Law of Ukraine dated 15.09.1999 No. 1045-XIV // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1999. No. 45. Art. 397.

24. On accreditation of conformity assessment bodies: Law of Ukraine dated 17.05.2001 No. 2407-III // Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2001. No. 32. Art. 170.

25. Labor Code of Ukraine: Law of Ukraine of 10.12.1971 // Bulletin of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR. 1971. Appendix to No. 50.

26. Website of the State Enterprise «Administrator of the Urban-Planning Cadastre at the State Level». URL: mbkd.gov.ua/ (access date 01.01.2026).

Gordov M. M. Self-regulation in architectural activity as a tool for ensuring social responsibility of urban planning in the digital era.

The article examines self-regulation in architectural activity as a tool for ensuring social responsibility of urban planning in the context of digital transformation. It is substantiated that in the digital era, architectural activity goes beyond the purely technical and design sphere and acquires a publicly significant character, directly affecting the quality of life of the population, safety, inclusiveness and sustainable development of the urban environment. The legal nature and content of the main mechanisms for controlling the activities of self-governing associations in the field of architectural activity, aimed at complying with the standards of quality, safety and accessibility of development, are analyzed. Particular attention is paid to the role of the Unified State Electronic System in the field of construction as a tool for digital transparency, accountability and professional control, as well as to the mechanisms of professional certification and certification of construction industry specialists.

Problems of declarativeness of individual legal instruments of self-regulation are identified, in particular, the involvement of self-regulatory organizations in licensing economic activities, and directions for their improvement are outlined, taking into account digital technologies. It is concluded that an effective combination of state regulation, professional self-regulation and digital control tools is a necessary condition for the formation of a socially responsible and sustainable urban environment.

Keywords: self-regulation; architectural activity; urban planning; social responsibility; digitalization; self-regulatory organizations; Unified State Electronic System in the field of construction; professional certification; urban planning activity.